

Την Αντιγόνη και την Ισμήνη, τις κόρες του Οιδίποδα και της Ιοκάστης, ο Αισχύλος ήθελε να τις αγνοεί. Η σχετική σκηνή στους «Επτά επί Θήβας», κατά γενική πεποίθηση των ερευνητών, έχει παρεμβληθεί από άγνωστο ποιητή, χρόνια αργότερα από την πρώτη διδασκαλία της τραγωδίας. Στις «Φοίνισσες», ο Ευριπίδης επίσης αγνοεί την Ισμήνη, ενώ η Αντιγόνη δρα ως περίπου κύριο πρόσωπο. Ο μόνος από τους εξέχοντες τραγικούς ποιητές που αναφέρεται στην Ισμήνη, είναι ο Σοφοκλής. Την παρουσιάζει και στον «Οιδίποδα επί Κολωνώ» και στην «Αντιγόνη», όπου δρα μετά τον αλληλοσκοτωμό των αδελφών Ετεοκλή και Πολυνείκη και την αποτυχία της εκστρατείας των Επτά. Όμως, στο μυθολογικό χρονικό διάστημα ανάμεσα στον «Οιδίποδα επί Κολωνώ» και την «Αντιγόνη», η Ισμήνη είχε δολοφονηθεί. Αν βέβαια η Ισμήνη αυτή ήταν η αδελφή της Αντιγόνης και όχι άλλη.

Ο Ασωπός ποταμός ήταν γιος του Ωκεανού και της Τηθής. Απέκτησε πολλές επώνυμες κόρες, στις οποίες έχουμε ήδη αναφερθεί. Ήταν όμως πατέρας και του Ισμηνού και της Ισμήνης. Ο Ισμηνός ήταν ποτάμιος θεός της Βοιωτίας αλλά και ο μεγαλύτερος από τους γιους του Αμφίονα και της Νιόβης, ποτάμι που παλιά το ήξεραν ως Λάδωνα ή Κάδμο. Σε ορισμένους μύθους, η Ισμήνη φέρεται ως σύζυγος του Πανόπτη Άργου και μητέρα του Ίασου και της Ίως ή μόνο του Ίασου που ονομάζεται πατέρας της Ίως, παρ' όλο που γενικά παραδεκτός πατέρας της Ίως ήταν ο Ίναχος ποταμός. Σε άλλους μύθους, θηβαϊκούς, η Ισμήνη αναφέρεται ως μνηστή του Περικλύμενου.

Να θυμίσουμε ότι ο Περικλύμενος ήταν γιος του Νηλέα (στην πραγματικότητα του Ποσειδώνα) και της Χλωρίδας (κόρης επίσης του Θηβαίου Αμφίονα και της Νιόβης). Ως μνηστήρας όμως της Ισμήνης στη Θήβα, ο Περικλύμενος ήταν γιος του Ποσειδώνα και της Χλωρίδας, η οποία αναφέρεται ως κόρη του μάντη Τειρεσία. Κατά μια εκδοχή μάλιστα, αυτός και όχι ο Άκτορας τάχθηκε να αντιμετωπίσει τον Παρθενοπαίο, στην πολιορκία της Θήβας από τους Επτά.

Αν και υπερασπιστής πύλης, ο Περικλύμενος βγήκε από την Θήβα, τον καιρό της πολιορκίας, και πήγε στις όχθες του ποταμού Ισμηνού. Εκεί, είχε ερωτική συνάντηση με την μνηστή του, την Ισμήνη, που επίσης είχε βγει κρυφά από την πόλη. Είτε επειδή οι δυο νέοι συναντήθηκαν μέσα σε ναό της Αθηνάς είτε επειδή ο Περικλύμενος ήταν γιος του Ποσειδώνα, ανταγωνιστή από παλιά της θεάς, η Παλλάδα ειδοποίησε τον προστατευόμενό της, Τυδέα. Φοβερός και τρομερός αυτός, κατέφθασε έτοιμος να σκοτώσει τον Περικλύμενο. Στην θέα του, ο Θηβαίος παράτησε την Ισμήνη απροστάτευτη και το έσκασε. Πρόλαβε και κρύφτηκε στην πόλη. Και η Ισμήνη προσπάθησε να ξεφύγει τρέχοντας. Ο Τυδέας την πρόλαβε κοντά σε μια πηγή, την βίασε και την σκότωσε. Οι Θηβαίοι την είπαν

πηγή Κρήνη της Ισμήνης.

Όμως, για όλα αυτά υπάρχουν πολλές ενστάσεις. Με πιο βασική τη σφαγή της βασιλοπούλας από τον Τυδέα. Όσο άγριος πολεμιστής κι αν ήταν, δεν είχε λόγο να σκοτώσει το κορίτσι που, εκτός των άλλων, ήταν και αδελφή του πιο καλού του φίλου, του Πολυνείκη. Ο Ετεοκλής ήταν ο αντίπαλός του, όχι τα κορίτσια. Άλλωστε, αυτή η φιλία με τον Πολυνείκη ήταν που έκανε τον Τυδέα να σηκωθεί και να πάει μόνος του στη Θήβα και να προσπαθήσει να συμφιλιώσει τα δυο αδέρφια. Κι εδώ προκύπτει και άλλο ζήτημα. Ο Τυδέας πήγε κατευθείαν στο παλάτι του Ετεοκλή χωρίς να ρωτήσει, πού βρισκόταν αυτό, ή και χωρίς κάποιος να προσπαθήσει να τον εμποδίσει να μπει στην πόλη. Που σημαίνει ότι τον ήξεραν ως δικό τους κι αυτός ήξερε τα κατατόπια.

Οι ερευνητές πιθανολογούν ότι υπήρξαν τρεις διαφορετικές ιστορίες. Η πρώτη αναφερόταν στην θυσία της Ισμήνης ως κόρης του Ασωπού και είχε να κάνει με την ονομασία της πηγής. Η δεύτερη περιέγραφε τη συμμετοχή του Τυδέα σε θηβαϊκές δυναστικές έριδες, στις οποίες ο ήρωας συμμετείχε ως διεκδικητής μερίδιου στην εξουσία. Η πάλη του με τους ανταγωνιστές αποτυπώνεται και στη μάχη με τους πενήντα που του έστησαν ενέδρα. Η τρίτη ιστορία είναι αυτή που περιγράφεται στην εκστρατεία των Επτά. Και οι τρεις συγκολλήθηκαν στην πορεία, ενώ ξεχάστηκαν τα αρχικά γεγονότα. Οπότε, αμήχανοι οι ποιητές παρασιωπούσαν τη σφαγή και αγνοούσαν την ύπαρξη της Ισμήνης, ή την ήθελαν ως κόρη του Οιδίποδα να επιζεί και να μετέχει στα δρώμενα, πλάι στην Αντιγόνη, παρακάμπτοντας το επεισόδιο με τον Περικλύμενο στο ποτάμι.

(τελευταία επεξεργασία, 29 Νοεμβρίου 2021)